Rusya Federasyonu'nda Yatırımlara Yönelik Bölgesel Ve Sektörel Öncelikler

Rusya Federasyonu'nun yeni yasasına göre yabancı bir şirketin veya ağırlığı yabancılarda olan bir ortaklığın stratejik öneme sahip olan 42 sektörde yatırım yapması kısıtlanarak ayrıca izne tabi tutulmaktadır. Uzmanlar, Federal Yasa'nın Rus şirketlerini kendi pazarlarına sokmamaya çalışan ülkelere karşı çalıştırılacağını ve genel olarak Rusya'da stratejik öneme sahip sektörlere yatırım yapan yabancı şirket sayısının böylelikle azaltılacağını tahmin etmektedirler.

Hazırlayan: Serdar ARIKAN - DEİK Türk-Avrasya İş Konseyleri Koordinatörü

Rusya Federasyonu'nda yatırımların bölgesel ve sektörel önceliklerini belirleyen Federal bir liste mevcut değildir. Yatırımlara yönelik bölgesel ve sektörel öncelikler Federasyon'un özneleri olan 89 birim tarafından kendi mevzuatlarına göre belirlenmektedir. Bu federe birimler ise coğrafi durumları, yeraltı ve yerüstü kaynakları, sektörlerinin gelişmişliği yabancı sermayeye olan ihtiyaç dereceleri gibi faktörlere bağlı olarak bir teşvik ve öncelik politikası belirlemektedirler. Bununla birlikte bu hususta tüm bu birimlerde rastlanan genel ve ortak eğilimler de mevcuttur. Şöyle ki;

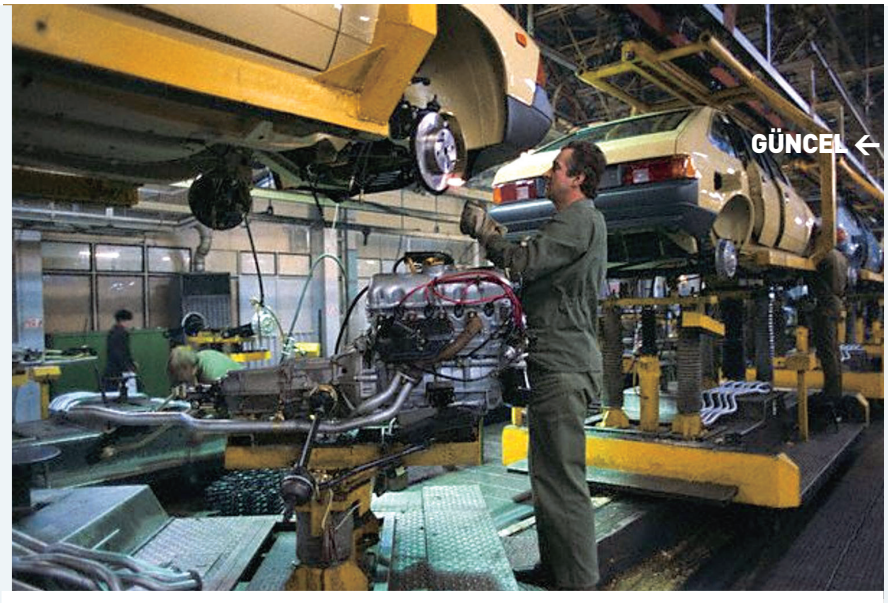
- İhracata yönelik yatırımlar teşvik edilmektedir. Madencilik alanında yapılan bir yabancı yatırımda istihsalin yüzde 70'inden fazlası ihraç edilecekse gelir vergisi, ithalat ve ihracat harçlarından belli bir süre için muaf tutulmaktadır.
- Yabancı yatırım Rusya'da yaygın olarak bulunmayan yeni bir teknoloji getiriyorsa yine vergi ve harçlarda indirim ve muafiyetler uygulanmaktadır.
- Yabancı yatırımcı tarafından elde edilen kârın yeniden yatırıma dönüşmesi de çeşitli yöntemlerle teşvik edilmektedir.
- Bilişim, uzay ve havacılık, nükleer sanayi, enerji, yol inşaatı, çimento üretimi, limanlar, lojistik depolama ve toptan satış merkezleri, orman ürünleri, metalürji, petrol ve gaz sanayinde kullanılan makinelerin imalatı öncelikli alan ve sektörler olarak belirlenmiş olup vergi muafiyet ve indirimleri burada da geçerlidir.

Vladimir Putin, Rusya Federasyonu Devlet Başkanlığı koltuğunu Dimitriy Medvedev'e terkettiği 8 Mayıs 2008 gününün arifesinde yabancı şirketlerin Rusya'daki stratejik sektörlere yatırım yapmalarını kısıtlayan bir Federal Yasa imzalayarak yürürlüğe sokmuştur. 57-FZ sayılı bu Yasa 2 Nisan 2008'de Rusya Federasyonu Parlamentosu'nun üst kanadını oluşturan Devlet Dumasınca kabul edilmiş, 16 Nisan 2008'de alt Parlamento'nun alt kanadını oluşturan Federasyon Konseyi tarafından onaylanmış ve 7 Mayıs 2008 tarihinde Devlet Başkanı V. Putin tarafından imzalanıp, yayınlanarak yürürlüğe girmiştir. Bu yasaya göre yabancı bir şirketin veya ağırlığı yabancılarda olan bir ortaklığın stratejik öneme sahip olan kırk iki sektörde yatırım yapması kısıtlanarak ayrıca izne tabi tutulmaktadır.

YABANCI YATIRIMCILARA YÖNELİK PROSEDÜR

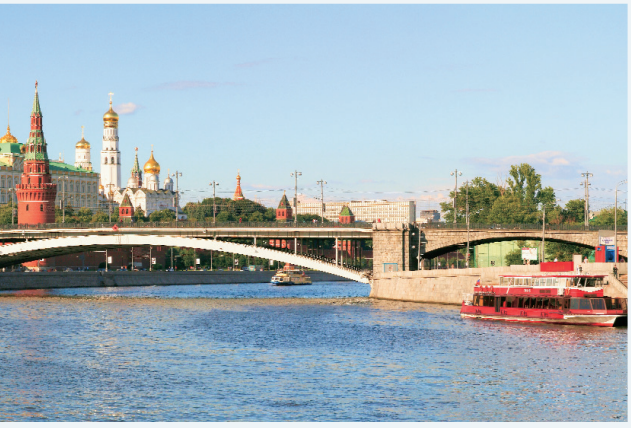
Yabancı yatırımcı stratejik bir tesisin yüzde elliden fazla hissesini satın almaya niyetlendiğinde ilgili merciye başvurarak izin almak zorundadır. Eğer yatırımcı firmanın ortakları arasında o firmanın kurulduğu ülkenin devleti de yer alıyorsa, bu durumda söz konusu stratejik sektörde faaliyet gösteren Rus şirketinin yüzde yirmi beş hissesini dahi satın almak için izin almak zorundadır.

Kurulduğu 1992 yılından beri Rusya Federasyo-

nu'na 200 milyar doların üstünde yabancı sermaye girişi olmuştur. Bu yatırımların büyük bir kısmının özellikle stratejik sektörlere yapıldığı saptanmıştır. Yeni yasaya göre Rusya'da stratejik öneme sahip olan sektöre yatırım yapmaya niyetlenen yabancı yatırımcı öncelikle Federal Haber Alma Teşkilatı'na (FSB) başvurmak zorundadır. FSB gerekli araştırmayı yaptıktan sonra Başbakanlığa başvuru ile ilgili görüşünü bildirecektir. Başbakanlıkta ise bizzat Başbakan'ın başkanlık ettiği "Rusya Federasyonu'na Yabancı Yatırımların Gerçekleştirilmesini Kontrol Komisyonu" başvuruyu inceleyerek karar verecektir.

Uzmanlar, bu yasanın Rus şirketlerini kendi pazarlarına sokmamaya çalışan ülkelere karşı çalıştırılacağını ve genel olarak Rusya'da stratejik öneme sahip sektörlere yatırım yapan yabancı şirket sayısının böylelikle azaltılacağını tahmin etmektedirler. Yasanın geçmişe yönelik bir yürürlüğü söz konusu değildir.

RUSYA FEDERASYONU'NDA STRATEJİK SEKTÖRLER

Yasanın altıncı maddesinde stratejik olarak nitelendirilen iş, alan ve sektörler 42 adet olarak şu şekilde sıralanmıştır:

1. Hidrometeorolojik süreç ve olgulara aktif etki eden işlerin yapılması.

2. Jeofizik süreç ve olgulara aktif etki eden işlerin yapılması.

3. Enfeksiyonel hastalıkların uyarıcılarının kullanıldığı faaliyetler.

4. Nükleer tesis, radyasyon kaynakları ve nükleer madde saklama noktaları, nükleer atık depoları kurma, inşaa etme, işletme.

5. Uranyum cevheri arama ve çıkarma dahil, nükleer materyal ve radyoaktif maddelerin üretim, kullanım, işleme, nakil, muhafazası.

6. Radyoaktif atıkların muhafaza, işleme, nakil ve gömülmesi.

7. Bilimsel araştırma veya deneme amaçlarıyla nükleer materyaller ve(veya) radyoaktif maddelerle çalışılması.

8. Nükleer tesis, radyasyon kaynakları, nükleer ve radyoaktif madde ve atık muhafaza ve depolama tesislerinin projelendirilme ve inşası.

9. Nükleer tesis, radyasyon kaynakları, nükleer ve radyoaktif madde ve atık muhafaza ve depolama tesislerinin donanımlarının projelendirilme ve inşası.

10. Nükleer tesis, radyasyon kaynakları, nükleer ve radyoaktif madde ve atık muhafaza ve depolama tesislerinin güvenliğini sağlamaya yönelik proje, mimari, teknoloji doküman ve belgelerin hazırlanması ve ekspertizi.

11. Kriptografik araçların, gizli haberleşme ve telekomünikasyon sistemlerinin ha-

zırlanması ve üretimi.

12. Kriptografik araçların, gizli haberleşme ve telekomünikasyon sistemlerinin dağıtımı.

13. Kriptografik araçların, gizli haberleşme ve telekomünikasyon sistemlerinin teknik bakımı.

14. Bilgi kodlama alanında hizmet verilmesi.

15. Gizlice bilgi almaya yönelik elektronik gereçlerin açığa çıkarılması faaliyeti.

16. Gizlice bilgi almaya yönelik özel teknik cihazların imalat, satış ve dağıtımı.

17. Silah ve mühimmat geliştirme.

18. Silah ve mühimmat imalatı.

19. Silah ve mühimmat tamiri.

20. Silah ve mühimmatın geri dönüştürülmesi.

21. Silah ve mühimmat ticareti.

22. Silah ve ateşli silah imalatı.

23. Fişek ve mermi imalatı.

24. Ateşli silah, fişek, mermi vb. ticareti.

25. Askeri mühimmat ve temel parçalarının geliştirilmesi ve imalatı.

26. Askeri mühimmat ve temel parçalarının geri dönüştürülmesi.

27. Sınai amaçlı patlayıcı madde imalat ve satışı.

28. Hava güvenliği sağlama faaliyeti.

29. Uzay faaliyetleri.

30. Uçak teknolojisinin geliştirilmesi.

31. Uçak imalatı.

32. Uçak tamiri.

33. Uçak deneme faaliyetleri.

34. Nüfusunun yarısının veya yarısından fazlasının RF'ye bağlı idari birimde yaşayan halkın yaşadığı alan içerisinde televizyon yayını yapmak.

35. Nüfusunun yarısının veya yarısından fazlasının RF'ye bağlı idari birimde yaşayan halkın yaşadığı alan içerisinde radyo yayını yapmak.

36. Yurttaşlara yönelik genel elektronik iletişim, posta, ısı ve elektrik enerjisi dağıtımı alanları hariç, 17 Ağustos 1995 tarih ve 147-FZ sayılı "Doğal İnhisarlar" hakkındaki Federal Yasa'nın 1. Maddesi'nde belirtilen alanlarda faaliyet gösteren iktisadi işletmelere hizmet verilmesi.

37. "Rekabetin Korunması" Yasasının 23. Maddesi'nde belirtilen tescil edilmiş ve dominant durumdaki aşağıda belirtilen alanlarda çalışan iktisadi işletmelere hizmet verilmesi :

a)Rusya toprakları içerisinde iletişim hizmetleri (internet şebekesine erişim hizmeti verenler hariç) verilmesi.

b) RF'nin beş ya da daha fazla idari biriminde sabit telefon hizmetleri verilmesi.

c) Federal nitelikteki şehirlerin sınırları içinde sabit telefon hizmetleri verilmesi.

38. Özel nitelikli ve askeri sanayide kullanılabilecek metalurji, döküm ve diğer alaşımların üretim ve satışında dominant rol oynayan iktisadi işletmelerin faaliyetleri.

39. Jeolojik inceleme, keşif ve federal nitelikte topraklarda yeraltı kaynaklarının istihsali.

40. Suda yaşayan biyolojik varlıkların avlanması.

41. Ayda en az iki yüz milyon sayfa basabilme kapasiteli matbaa faaliyeti.

42. Her bir sayısı en az bir milyon basılan süreli yayınların basımı ve yayımı faaliyeti.

YENİ YASANIN TÜRK GİRİŞİMCİLERİNE ETKİSİ

Petrol, doğalgaz, madencilik, nükleer endüstri, silah, uzay, havacılık sanayi, iletişim, medya ve balıkçılık olarak özetleyebileceğimiz bu sektörlerin hepsinin Rusya için gerçekten stratejik olup olmadığı ve yatırım izni için başvuran yabancı yatırımcılara ne kadar konuksever davranılacağı hususu Rus kamuoyunda tartışılmaktadır.

Başbakan Putin yasa ile ilgili yaptığı değerlendirmede, "Hedefimiz yasaklama değil. Yabancı yatırımların daha şeffaf bir ortamda gerçekleşmesi için bir komisyon oluşturulması. Bu yatırımcıların işlerini kolaylaştıracak, prosedürü azaltacak bir uygulama olacak" demiştir. Yabancı yatırımdan dolayı memnun olduklarına değinen Putin, "Biz yabancı yatırımı teşvik ediyoruz. Yıllardan bu yana da artarak gelişiyor. Bundan mutluyuz. Hükümetimiz gelecekte de yabancı yatırımı desteklemeye devam edecek" açıklamasında bulunmuştur.

Yeni yasanın yabancı yatırımcı için bürokrasiyi azalttığını savunan RF Maliye Bakanı Aleksey Kudrin, stratejik sektör olarak belirlenen 42 alanın fazla olduğuna inandığını belirterek, bu rakamın gelecekte azaltılabileceğini söylemiş ve "Yasa ile birlikte yabancı yatırımda belirli düzeyde bir azalma da bekliyoruz" şeklinde endişesini dile getirmiştir.

Türk girişimcilerin Rusya'daki yatırımlarının he-

men hiç biri bu sektörlerde (iletişim ve medya hariç) değildir ve gelecekte de bu sektörlere yönelik yatırıma hazırlanan Türk girişimci olması ihtimali azdır. Türk, Rus ve uluslararası kaynaklarda farklı rakamlar ifade edilmekle birlikte Rusya Federasyonu'ndaki Türk yatırımlarının altı milyar dolara yaklaştığı tahmin edilmektedir. Büyük yatırımlar şu sektörlerdedir: Bankacılık, Gayrı Menkul, Perakende Ticaret, Cam Ambalaj, Elektrikli Ev Eşyaları İmalatı, Tekstil, Temizlik Maddeleri İmalatı, Telekom, Otomotiv Yan Sanayi, Alkollü ve Alkolsüz İçecek İmalatı.

(*) RUSYA FEDERASYONU'NDA ÖZEL EKONOMİK BÖLGELER

Rusya Federasyonu'nda yüksek teknolojili üretimin, yeni sanayi ürünlerinin turizm ve eğlence sektörlerinin, ulaşım ve iletişimin geliştirilmesi ve ayrıca yerel ekonomilerin geliştirilmesi için özel ekonomik bölgeler kanunu kabul edilmiştir. Kanun uyarınca, "Rusya Federasyonu alanında Rusya Federasyonu Hükümeti'nce tespit edilen ve girişimcilik faaliyetinin yürütülmesi için özel rejimin geçerli olduğu bölgelere Özel Ekonomik Bölge" denir. Ekonomik ivmenin istenilen yönde gitmesi için ve belli bölgede istenilen işkollarının gelişmesi için farklı özel ekonomik bölge tipleri öngörülmüştür:

- Sanayi-üretim özel ekonomik bölgeleri,
- Yeni teknoloji uygulama ve özel ekonomik bölgeleri,
- Turizm-eğlence özel ekonomik bölgeleri.

Özel ekonomik bölgelerde doğal kaynakların çıkarılması, madenlerin, hurda ve renkli metallerin işlenmesi özel vergiye tabi (akziz) malların (otomobil ve motosiklet hariç) üretimi yasaktır. Rusya'da şu anda 13 özel ekonomik bölge kurulmuştur:

Sanayi-Üretim Özel Ekonomik Bölgeleri:

"Alabuga" Özel Ekonomik Bölgesi (Tataristan)

"Lipezk" Özel Ekonomik Bölgesi (Lipetsk Bölgesi)

Yeni Teknoloji Uygulama Özel Ekonomik Bölgeleri:

Zelenograd Özel Ekonomik Bölgesi (Moskova)

Dubna Özel Ekonomik Bölgesi (Moskova Bölgesi)

Saint-Petersburg Özel Ekonomik Bölgesi (Saint-Petersburg)

Tomsk Özel Ekonomik Bölgesi (Tomsk Bölgesi)

Turizm-Eglence Özel Ekonomik Bölgeleri:

Altay Cumhuriyeti Özel Ekonomik Bölgesi

Buryatia Cumhuriyeti Özel Ekonomik Bölgesi

Altay Özel Ekonomik Bölgesi

Krasnodar Özel Ekonomik Bölgesi

Stavropol Özel Ekonomik Bölgesi

İrkutsk Özel Ekonomik Bölgesi

Kaliningrad Özel Ekonomik Bölgesi

ÖZEL EKONOMİK BÖLGE MUKİMİ

Kanunun 9. maddesi uyarınca sanayi-üretim özel ekonomik bölge mukimi olarak, devlet şirketi (KİT) hariç, özel ekonomik bölge alanında kurulmuş ve özel ekonomik bölge idare organları ile işbu Federal Kanun'da öngörülmüş olan düzen ve şartlarda sanayi-üretim faaliyeti yürütmek üzere anlaşma yapmış olan ticari organizasyon kabul edilmektedir.

Yeni Teknoloji Uygulama ve Turizm-Eğlence Özel Ekonomik Bölgeleri'nin mukimi olarak, devlet şirketi (KİT) hariç, sınırları içinde özel ekonomik bölge kurulmuş ve özel ekonomik bölge idare organları ile işbu Federal Kanun'da öngörülmüş olan düzen ve şartlarda yeni teknoloji uygulama faaliyetini, turizm-eğlence (kumar oyunları dâhil) yürütmek üzere anlaşma yapmış olan ferdi işletme veya ticari organizasyonlar kabul edilmektedir.

Ferdi işletme veya ticari organizasyon özel ekonomik bölge rezident listesinde kaydı yapıldıktan sonra özel ekonomik bölge mukimi olarak kabul edilmektedir. Bu işletmelere özel ekonomik bölge mukimi olduğuna dair bir belge verilir. Özel ekonomik bölgelerdeki firmalar, özel ekonomik bölge alanlarında sadece kanunda belirtilen faaliyetlerde bulunabilirler.

Sanayi/Üretim Özel Ekonomik Bölge Mukimi: Özel ekonomik bölge alanında sadece sanayi/üretim faaliyeti yürütülmesi hakkındaki anlaşmada öngörülmüş olan sınırlar içinde sanayi/üretim faaliyeti yürütme hakkında sahiptir. İşbu Federal Kanun amaçları bakımından sanayi/üretim faaliyeti ifadesi altında eşya (ürün) üretimi ve (veya) yeniden işlenmesi ve bunların satışı anlaşılır.

Yeni Teknoloji Uygulama Özel Ekonomik Bölge Mukimi: Özel ekonomik bölge alanında sadece yeni teknoloji uygulama faaliyetini yürütülmesi hakkındaki anlaşmada öngörülmüş olan sınırlar içinde yeni teknoloji uygulama faaliyetini yürütme hakkına sahiptir. İş bu Federal Kanun amaçları bakımından yeni teknoloji uygulama faaliyeti ifadesi altında; üretim, test ve deneme partilerinin satışı ve ayrıca program, bölge toplama, işleme ve iletişim sistemlerinin oluşturulması, dağıtım, işleme sistemlerinin oluşturulması, bunların sanayide kullanılacak hale getirilmeleri ve bu tür ürün ve sistemlerin uygulanması ve bakımı ile ilgili hizmetlerin sunulması anlaşılır.

Turizm-Eğlence Özel Ekonomik Bölge Mukimi: Özel ekonomik bölge alanında sadece turizm/eğlence faaliyeti yürütülmesi hakkındaki anlaşmada öngörülmüş olan sınırlar içinde turizm/eğlence faaliyetini yürütme hakkına sahiptir. İşbu Federal Kanun amaçları bakımından turizm/eğlence faaliyeti ifadesi altında kaplıcalar, sağlık tesisleri ve diğer turizm sektörü objelerin inşaatı, onarımı ve kullanımı, maden sularının, şifalı çamurun çıkartılması ile ilgili hizmetlerin sunulması anlaşılır.

Özel ekonomik bölge mukimi olmayan ferdi işletmeler ve ticari tüzel kişiler Rusya Federasyonu kanunlarına uygun olarak Özel Ekonomik Bölge alanında faaliyet yürütme hakkına sahiptirler. Özel Ekonomik Bölge mukimi, Özel Ekonomik Bölge sahası dışında şube ve temsilcilik sahibi olma hakkına sahip değildir. Özel ekonomik bölge mukimlerine özel vergilendirme rejimi uygulanmaktadır.

(*) Bu bölümde Cem Tezelman'ın "Rusya Federasyonu'nda Yatırımcının Yol Haritası" İsimli Nexia Türkiye Yayınları tarafından Ekim 2007 tarihinde basılan kitabından faydalanılmıştır.